

บทเพลงต่าง ๆ

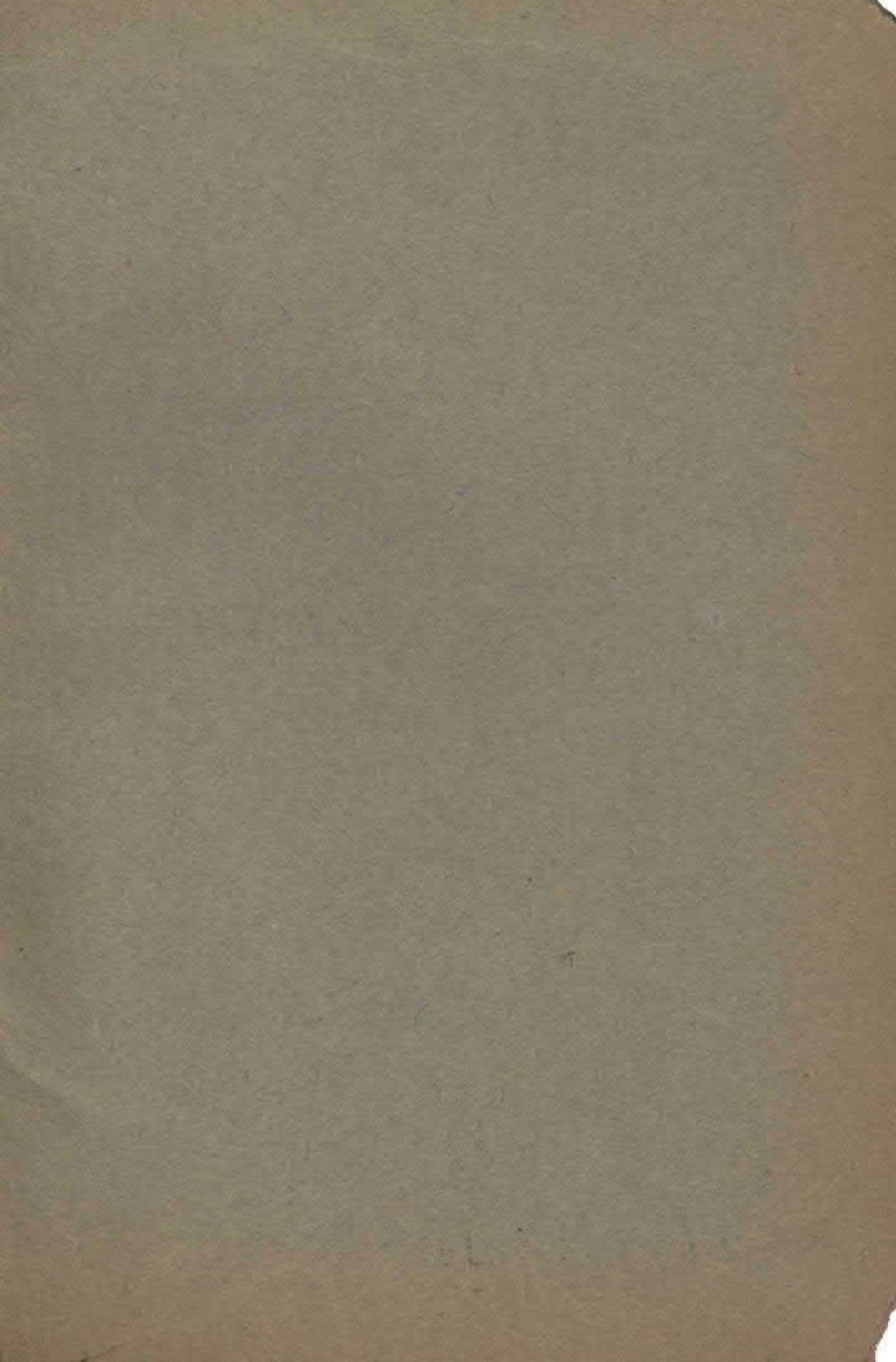
ของ

โรงเรียนราชินี

พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ

หม่อมเจ้าหญิงศรีศากัลย เทวกุล

พ. ศ. ๒๔๘๔

หนังสือหาข่าว

บทเพลงต่าง ๆ

ของ

โรงเรียนราชินี

พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ

หม่อมเจ้าหญิงศรีศกลัย เทวกุล

พ.ศ. ๒๔๘๔

4427

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

คำนำ

เนื่องในการพระราชทานเพลิงพระศพหม่อมเจ้าหญิงศรี
ทศาลัย เทวกุล ^{๒๕} ครุฑ ^{๒๕} ผู้ทรงรักชอบพอและศิษย์ของท่าน
บางคนต้องการจะมี ^{๒๕} ส่วนในการ กุศล นตอง พระคุณ ท่าน บ้าง
จึง คิด จะ พิมพ์ หนังสือ แจกในงาน น ^{๒๕} สัก เรื่องหนึ่ง แต่เวลา
กะชั้นมาก มีเพียงฉบับเดียว ยากที่จะค้นคว้าหาหนังสือ
ที่เตรียมได้ทันการ จึงเห็นว่าควรจะพิมพ์หนังสือเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับสิ่งที่ท่านเคยพอพระทัยและทรง สามารถ ทำได้ เป็น อย่างดี
เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระองค์ท่าน

ท่านหญิงศรีทศาลัยเคยทรงเป็นครูอยู่ในโรงเรียนราชินี
มากกว่า ๒๕ ปี แต่เนื่อง จาก พระโรคไตพิการเรื้อรัง ไม่
สามารถจะทรงสอนต่อไปได้ จึงออกมารับเบี้ยบำนาญเมื่อ
พ. ศ. ๒๔๗๙ ท่านทรงเป็นครูที่เอาพระทัยใส่ต่อนักเรียนมาก
เมื่อเห็นใคร ทำ ผิด ก็ ทรงตักเตือน ทนท ด้วย พระสุรเสียงแหอม
กังวานอยู่เสมอ และด้วยเหตุที่พระสุรเสียงไพเราะกังวาน
อย่างยงน ^{๒๕} ท่าน จึง ทรง รับ หน้า ที่ เป็น ครู สอน วิชา ขบร้อง
ผู้ที่ ^{๒๕} เป็นศิษย์ของท่านยังคงจำเสียงของท่านได้เป็นอย่างดี และ

ท่านโปรดวิชาขับร้องน้^๕มาก ทรงดำ^๕มาร^๕ร^๕้องเพลงได้ไพเราะ
ดีเป็น^๕อย่างย้ง เพราะ^๕ฉะ^๕นั้น^๕ผู้^๕ที่^๕ชอบ^๕พอ^๕และ^๕ศิษย์^๕ของ^๕ท่าน^๕ระ^๕ดัก^๕
ถึง^๕ช^๕อน^๕ จึง^๕พร^๕้อม^๕ใจ^๕กัน^๕พ^๕ิม^๕พ^๕ห^๕น^๕ง^๕ด^๕ี^๕อบ^๕ท^๕เพลง^๕ส^๕ภา^๕ษ^๕ิต^๕เก^๕า^๕ ๆ^๕
ที่^๕เคย^๕ท^๕ร^๕้อง^๕อยู่^๕เด^๕ิม^๕ช^๕น^๕ เพื่อ^๕เป็น^๕ท^๕ระ^๕ดัก^๕ด^๕น^๕อง^๕พระ^๕ค^๕ณ^๕ตาม^๕
ที่^๕ก^๕ด^๕า^๕ว^๕มา^๕เด^๕ว^๕ บ^๕ท^๕เพลง^๕เห^๕ต^๕าน^๕เป็น^๕เพลง^๕ที่^๕ท่าน^๕อา^๕จ^๕าร^๕ย^๕ ใ^๕ห^๕ญ^๕
ท^๕ร^๕ง^๕ค^๕ง^๕เ^๕อง^๕บ^๕้าง^๕ และ^๕ใ^๕ห^๕นัก^๕เร^๕ียน^๕ ช^๕น^๕มี^๕ร^๕ย^๕ม^๕บ^๕ริ^๕บ^๕ร^๕ณ^๕ใ^๕น^๕ด^๕ม^๕ย^๕
น^๕น^๕ช^๕ว^๕ย^๕กัน^๕ค^๕ง^๕บ^๕้าง^๕ และ^๕พระ^๕อง^๕ค^๕ท^๕าน^๕เ^๕อง^๕ได้^๕ท^๕ร^๕ง^๕ค^๕ง^๕บ^๕ท^๕มี^๕ต^๕ร^๕
ร^๕วม^๕ท^๕ก^๕ข^๕ น^๕อก^๕จ^๕าก^๕จะ^๕เป็น^๕ป^๕ระ^๕โย^๕ชน^๕ใ^๕น^๕การ^๕ร^๕้อง^๕เพลง^๕เด^๕ว^๕
เ^๕น^๕เพลง^๕เห^๕ต^๕าน^๕ย^๕ง^๕ช^๕ว^๕ย^๕เค^๕อ^๕น^๕ใจ^๕นัก^๕เร^๕ียน^๕ใ^๕ห^๕นัก^๕ถึง^๕ห^๕ว^๕ช^๕อ^๕ของ^๕
จ^๕ร^๕ร^๕ยา^๕ได้^๕เป็น^๕อย่าง^๕ดี^๕

บ^๕ร^๕ร^๕ดา^๕ผู้^๕ท^๕ค^๕น^๕เคย^๕และ^๕ศิษย์^๕ของ^๕ท่าน^๕ ช^๕อ^๕อ^๕ท^๕ที่^๕ค^๕ง^๕ว^๕น^๕ก^๕ศ^๕ด^๕
ค^๕ร^๕ง^๕น^๕ก^๕ว^๕าย^๕เด^๕้^๕ห^๕ม^๕อ^๕ม^๕เจ้า^๕ห^๕ญ^๕ิง^๕ศ^๕ร^๕ี^๕ท^๕ค^๕า^๕ด^๕ย^๕ เท^๕ว^๕ก^๕ุด^๕ ผู้^๕ส^๕ถ^๕ิต^๕อยู่^๕ใ^๕น^๕
ด^๕ม^๕ป^๕ร^๕าย^๕ภ^๕พ^๕น^๕ เท^๕อ^๕ญ^๕

สุรินทร์หา

เกิดเป็นหญิงทั้งรังควารแต่เห็น มีใช้เช่นต่ำต้อยน้อย
สักดีศรี อย่าเห็นประเดี๋ยรู ๆ แต่ผู้ชาย คิดเสียตายว่า
คนเป็นศรี คิด ๆ ให้ดี มีหน้าที่ช่วยเหลือนกัน

ชายหาเงินทอง หญิงครองสถาน เบิกบานเม่นเพื่อน
ไวไม่หน่ายหนี มีสิ่งหลายที่ช่วยทำไม่เป็น จะได้เห็นหญิง
หัดทำไวดี ต่าง ๆ หน้าที่กมดเหมื่อนกัน

สุดสงวน

เด็กเขย อย่าตะเคย จงฟังห้าม อย่าทำตามจิตต์
เจ้าเฝ้าไถด อันเวลาไม่ค่อยทำรับคตาไถด มีการใด
เร่งทำดำเร็วพตน์ เมื่อเคิบใหญ่ค่อไปในภายหน้า ถ้าตัง
กลามัวชาแข็งขยัน มัวเกยจควานเรียนอะไรก็ไม่ทัน น่าอาย
ครันไววิชากว่าคนเขย

สารถิ

เจ้าเขยวาจาต้องน่ารัก จงประจักษ์ว่าเป็นดังประ
เดี๋ยศรี ชวนกล่ากตณขึ้นใจในวาทิ ใครได้ยินก็มีจิตต์
ภิรมย์

เดี่ยคายเอ๋ยเดี่ยคายหนอ แดนสุดเดี่ยคายพอ เดี่ยว้าจา
 ต่อไม่น่ารัก ชนอินคำหาญทักย้อมเกลียดโกด

แสนเสนาะ

ฟังบุหร้งร้องเพราะเสนาะเสียง วงเวงวังฟังเพียง
 เพลงสัตว์รค์ นะเจ้าเอ๋ย หอมหวดชวนชน รวยรินสนรศมภา
 พระพายรำเพยเชยพัดมา ชนอวราชวังเอ๋ย

หอมอะไรที่ไหนหนอ หอมที่กกอกุหลาบหรืออย่างไร
 ตำริกามาร้องเสียงได้ อยู่ใกล้หรือไกลที่ไหนเอ๋ย

พระยาโศก

อนิจจากิดไปใจจะหุด คนผู้หมดเมตตาชัณณาคัย
 ไม่รู้จะจวนเจือเมื่อไหร่ใคร ใจอะไรดำจริงยิ่งกว่ากา

เขมรใหญ่ (๓ ชั้น)

รูปร่างมทรามย์ญญาไม่น่ารัก ต้องรู้จักเดาเรียน
 เพียรศึกษา เหมือนดอกไมรูปร่างอร่ามตา ไม่มีกลิ่น
 ประทิ่นพาให้สนใจ ถึงจะมีคนนิยมชมกันน้อย ด้อยกว่า
 ทรงคุณธรรมเป็นใหญ่ ๆ ยิ่งทรงกลิ่นหอมดั่งดอกไม้ ยิ่ง

๘ เป็นที่พัฒน์กันมากเอย มีเมตตาเจตนาให้เขาสุข เห็น
 เขาทุกข์เดือดร้อนก็สงสาร กรุณาหวังจะช่วยทุกประการ
 เพื่อให้มนุชฌมานแต่ละทุกข์ทน เห็นเขาขาดสิ่งใดก็เอื้อเฟื้อ
 จานเจือตามกำลังควรชววยชวน เอาใจใส่แก้ไขให้สุดด
 ๘ เป็นกุศลเจตนาอันดีเอย

เขมรพระปทุม

๘ เมื่อเป็นมิตรกันแล้วต้องถ้อยด้วย ๘ ดาวพุดอารมให้
 ๘ เจ็บ ๘ ความเห็นต่างกันบ้างก็ระงับ ๘ ฝืนใจเย็นหักห้าม
 ความโกรธา ถึงผิดบ้างก็โอนอ่อนผ่อนผัน เพื่อรักกันยืนยาว
 ดังปรารถนา อันมิตรเพิ่มใช้ดีมีราคา ๘ ย้ายอมเป็น
 ๘ หรืออย่าคบค้าเลยเอย

สารถิ

๘ ด้ายเอ๋ยเป็นอะไรทำไมนี้ ๘ หน้าตาซึ่งเต็มคานาหงส์ดาร์
 ทุกข์ โศกโศกจงแสดงให้แจ้งการณ ๘ จงคิดอ่านแก้ไขให้
 บรรเทา ๘ จงนับนินเหมือนมิตรสนิทแท้ ๘ ไม่ปรวนแปร

แห่ห่างอย่างกันเขา บอกฉันเกิดจะได้ช่วยกันแบ่งเบา อย่า
เก็บเขาไว้คนเดียวพลัดเดียวใจเขย

สิงโตเล่นหาง

มิตรรักกัน ย่อมพัวพันไม่คิดจะห่างเหิน ยามมีทุกข์
ถูกมาห่อหุ้มเมิน แก่ให้เพ็ดใจเศร้าบรรเทาคลาย ครา
เพื่อนสุข ๆ ด้วยช่วยยินดี มิได้มีความระแวงคิดแทงหน่าย
ถ้าว่าใครตืนยนิร้าย ไม่เว้นวายแก่กันด้วงรินทา ถ้าว่า
ใครชมคนที่ตนชอบ ก็กลับชอบจิตแทนเป็นหนักหนา
เสมอต้นเสมอปลายทุกเวลา มิตรที่ควรรักกันปานนี้เขย

ชินแส

มิตรแต่พาท มิตรเช่นนี้ไม่น่าจะคบหา อ้างแต่ตั้ง
ยังไม่เป็นมาพุดจา หรือตั้งที่ดวงเวลาแล้วไป จะตั้งเคราะห์
ตั้งใดเปล่าประโยชน์ เมื่อออกโฮงพึ่งพากันไม่ได้ เขามีได้
มัจจุรคคคอาศัย ในส่วนเราเพื่อนไรด้วยกันเขย

ทองย่อน

ดอกเอ๋ยดอกกุหลาบ ถิ่นกระหัดบอบอาบนาตา
ตั้งต้นตั้งใจต้องนิยนา เป็นมาตาอย่างตมคุณครัน ถ้าบาน

โหนมีไว้อิไลเกศ งานประเสริฐปักชวดคราวกวดขัน
งานไหนก็ใช้ได้ทุกสิ่งอัน ตำรวนดีพร้อมละม่อมเยย

สารถิ

ดอกเขียดดอกพิกฤต เหล่าตรวนเก็บต้นทุกหนแห่ง
ร้อยมาดัยไว้ก็ได้ทั้งไม่แพง เด็กแดง ๆ เป็นผลใช้บำบัดทา
ดินสอพองเผาไฟแทรกไขด้วย ทำให้ช่วยแก้คันแฉ้วหรรษา
หล่นไต่คนเกตุอนกถาดดาษดา เก็บแต่งกายาเด่นเย็นใจเยย

แจกมอญ

ดอกเขียดดอกมะติ ใครจะใคร่ปร้างช่างเกิดหนา
ประโยชน์มากหลดากเหลือคณนา พระพายพากดินพึงจริงใจ
ถึงคราวดกดอกหนาระดาด่วน ตูน่าชวนชมชิตพิศมัย เก็บ
มาขอบผ้าผ่อนท่อนสะไบ หอมไปได้หลายทิวาราตรีเยย

สร้อยสน

เทียนเขี่ยเทียนกิ่ง ดอกกระจุ้งกระจุ้งเป็นหนักหนา
ขอกตคณเป็นช่อละออตา กัดเย็นจับวิญญาน่าสบาย
ใครมทบชาเก็บมาจัด บางทีมัดช่อวางคังไว้ขาย บางที
อบขมิ้นให้คุณยาย ท่านไม่วายเมศตากรุณาเยย

จำปาทองเทศ

จำเขยจำปา ต้นใหญ่ลำตรงระหง ดอกอยู่ไกล
ก็ใช้ไม้ต้อยตง เพราะประสงค์จำปามาใช้การ เหมือนคนคิด
อยุ่ไหนก็ตงพันเด็น คงไม่เว้นคนตามถามข่าวงาน จำปา
หมกต่นพอประมาณ ยามเบิกบานหอมรื่นชื่นใจเขย

นางนาค

กระตังเขยกระตังงา ทำบุงหาหอมดีไม่มีต้อง แต่
ต้องทนด้วยไฟในท่อนอง สดุ้งหอมองกลิ่นยิ่งกล้าน่าอัศจรรย์
ถ้าตากแดดทำยาแพทย์หาจัด แก้มได้สารพัดดังจัดสรร ดี
ไม่ด้วยแต่กลิ่นที่สำคัญ คนทุกวันเหมือนกระตังงาว่าดีเขย

ชินแส

พุทฺธเขยพุทฺธชาติ ชาวสระหาดดอกย่อมกลิ่นหอม
หวาน ร้อยมาดัยได้เมาไม่มึนงาน หรือจัดพานประดับ
ประดาตุน่าชม ทั้งนำอบน่านกักตุนได้ สดุ้งงามชอบใช้
ไว้แซมผม มนุษย์ใครอยากจะให้คนนิยม ห่มนอบรมช้อไว้
ให้ดีเขย

แขกวรรเขษฏ

ถ้าเขี่ยถ้าเจียก พังถ้าเหี้ยกดูไม่น่าจะหอมหวด แต่
ครันพิศดูไปจำใคร่ครวญ กัดันรวิญจวนต้องนาถ้าเคื่อนดา
แต่ ถึงคราวเทศภาตบวชยามลวดชน ถ้าเจียกนกกไม่
ใครห่างเห เก็บเย็บชอนชอนเงื่อนไม่เชื่อนแซ ค้อยผ่นแปร
เป็นกรวยอุปมา

กาเรียนทอง

ปลุกคนขาวเกิดเมตต์ขาวดังเขาว่า ปลุกถั่วงาเกิด
ถั่วงาเป็นแม่หมัน ปลุกอย่างไรได้ผลอย่างเดียวกัน ความพห
พันธุทหวานตงจงเข้าใจ แม้ความชั่วปลุกตงคงได้ชั่ว
ความดีคงไม่กตวคุมตัวได้ ปลุกความดีผลดีมีทั่วไป ความ
ชั่วชั่วร้ายอย่าปลุกเป็นลูกเขย

โตน

แม้จะเรียนตั้งโตให้สำเร็จ ต้องไม่เซ็ดชยาตยาถากถาบาก
หลาย ต้องรักใคร่ในวิชามิรู้ขาย เอาใจได้ชวนชวยในสิ่ง
นั้น แล้วคริครองพิจารณาให้แจ่มได้ เมื่อเข้าใจจงประกอบ

ความเพียรนั้น จะเกิดความรู้ได้โดยเร็วพลัน ตามคุณ
ธรรมของคฤหัสถ์สาวเขย

สโนวล

ของที่หายแฉะไม่แดงหา ของคร่ำคร่าทั้งเตี้ยขอ
เขาใหม่ ไม่รู้จักประมาณในการใช้ ได้เท่าไรจ่ายหมดทุก
เวลา ตั้งคนทุกตัวเป็นเจ้าบ้าน จัดการให้เราตั้งปรารภหา
ความฉิบหายคงจะมาในไม่ช้า จำไว้หนาย่าได้เป็นเช่นนี้เขย

สาริกาเขมร

เบของหลังคอบุตรและธิดา ท่านเขยมาแล้วของเลี้ยง
ท่านคอบ ทั้งดำรงวงศ์ตระกูลโดยชอบ และประกอบภาร
งานของท่านนั้น ประพฤติตนให้สมควรรับมรดก ที่ท่านยก
หยิบให้ทุกสิ่งสรรพ ครั้นเมื่อท่านล่วงดับไปฉบับพัน ต้องทำ
บุญให้ท่านเสมอเขย

ดวงพระธาตุ

มิตรดีมีอยู่ดีทั่วจิตใจ เราคบไม่มีผิดแผก แฉะ เรียก
ว่ากตยาณมิตรอันมงคล ควรทำตนให้เป็นมิตรเช่นนี้ ถ้า
แม้ใครได้ประสพจงคบไว้ ทำสิ่งไรมีแต่เจริญศรี ความชั่ว

ร้ายก็จะไม่มาย่ำ เพราะให้ซึ่งความดีกันและกัน ทั้งแนะนำ
ประโยชน์ให้ด้วย จะได้ช่วยก่อเกิดคุณมหันต์ ประเสริฐ
กว่าคบกันเปล่าเปล่าความครั้น มิตรฉันนี้จะพรรณนาต่อ
ไปเลย

สร้อยสน

มิตรเขยมิตรอุปการะ ลักษณะนั้นมีดีสถาน บ้างกัน
เพื่อนผู้ประมาททุกประการ รักษาทรัพย์ศฤงคารให้เจริญ
เมื่อมกยใดเป็นทุกข์พา ออกจากสิ่งไรไม่ขัดเขิน ถึงมาก
หนอยไม่รังเกียจขงเคียดเกิน มิตรนี้ควรสรรเสริญ ควร
คบเขย

ฉันทากระทู้

มิตรรักกัน ย่อมพัวพันไม่คิดจะห่างเหิน ยามมีทุกข์ถูก
มาห่อนละเมิน แก่ให้เพ็ดใจเศร้าบรรเทาคลาย คราเพื่อน
สู้ๆ ด้วยช่วยยินดี มิได้มีความระแวงคิดแทงหน้าย แม้

ว่าใครคิดนินร้าย ไม่เว้นวายแก่กันสรรพนิทา แม้ว่าใคร
ชมคนทีคนชอบ ก็กลับชอบจิตคนเป็นหนักหนา พดอย
เขื่อนขอยอเขยเจรจา มิตรที่ว้าวกันปานนี้

เวสสุกรรม

มิตรแนะนำนมัสสถาน ช่วยชักการดีให้เป็นฝั่งฝ้า และ
มิให้ความชั่วกลวกายา ทงวาทจิตใจให้ห่างร้าย สิ่ง
ยังไม่เคยฟังก็ช่วยบอก เหมือนพุดอกความร่มร่าย ช่วย
ชี้ทางสว่างรคกันอบาย ถิ่นนำมายสู่สุขทางทุกขะ

เขมรโพธิสัตว์

อันมิตรดีที่กล่าวมาน่าคบไว้ ควรผูกไมตรีจิตต่อย่า
คิดเขิน ความคุณธรรมความดีให้ดำเนิน ไม่ขาดเกินในการ
จะให้เป็น กล่าววาทที่เพราะเสนาะพจน์ ความประพฤติ
หมดจดด้วยคนดี แลวงตั้งเป็นประโยชน์กันแต่กัน โดย
ถูกต้องตามนันทที่ควรเป็น

พัตซา

มิตรปอกดอกกันใครอย่าคบหา เขาคบเราอีกเพราะ
ว่าหวังหาผล มักจะพาตัวเราเข้าบ้าน ด้วยเป็นคน
หมายแต่ได้ชื่อ ง่ายเดียว ถึง ยอมเสียบ้าง ก็แต่บ่อย ๆ
เรายับย้อยแล้วเขาไม่แต่เหลียว ภัยถึงตนเขาเมื่อใดจึงได้
เที่ยว มาขอเกี่ยวของเป็นมิตรคิดพึงเคย

วรเชษฐ

มิตรหัวประจบไม่ควรคบ นอกจากแต่เพื่อน ๆ ต่อ
หน้ามักทำรักและขอยื่น เช่นดำเนินทางไหนใครคิดขยมา
ไม่ว่าทางดีชั่วให้มัวหลง คนเราจงงไปไม่กัษา ครั้น
ถึงบัดนี้แล้วจงเตือนตนหา มิตรเช่นนี้อายาคบหาระวังเคย

เขมรพระประทุม

เมื่อเป็นมิตรกันแล้วต้องถือสัตย์ ดำริพัตอารัมให้
เชย ความเห็นต่างกันบ้างก็ระแวง ฝันใจเย็นหักห้ามความ
โกรธา ถึงผิดบ้างก็โอนอ่อนผ่อนผัน เพื่อรักกันยดยาว
ดังปรารภณา อันมิตรเทียมไซ้ต้มวราคา อย่ายอมเป็น
หรืออย่าคบค้าเลยเคย

ชินแส

มิตรแต่เก่าที มิตรเช่นนั้นไม่น่าจะคบหา อ้างแต่
 ดั่งยังไม่เป็นมาพบจา หรือสิ่งที่พ้นเวลาดวงแก้วไป จะ
 ดั่งเคราะห์สิ่งใดเบ็ดดำประโยชน์ เมื่อออกโอรสรู้ฟังพาก
 ไม่ได้ เขามิได้มีจิตคิดอาลัย ในสวนเราเพื่อนไรด้วย
 กันเคย

นางนาค

มิตรร่วมทุกข์ ทั้งร่วมสุข ปรีดี เปรมเกษม ด่านค
 ดลักษณะนี้มีดีประการ จงคิดอ่านคบหาอย่าเสื่อมคลาย
 หนึ่งขยายความดีไว้กับเพื่อน อีกกลบเกลื่อนบิดำความ
 หนึ่งหลาย ยามวิบัติไม่ละทิ้งให้เดียวดาย ย่อมยอมตายแทน
 กันไม่พรนเคย

ม้าย่อง

อันว่ามิตรแนะนำความฉิบหาย ยอย่าได้หมายคบหา
 มาเป็นผล มักจะพาตัวเราเข้าอับจน ตามยุบดลี้เหด่า
 กถาอวบรยาย หนึ่งชักชวนให้เสียซึ่งสุรา อีกเวราราศรี

ชวนผืนผาย เทียบเพ็ดเพ็ดนการเด่นไม่วั้นวาย อัก
ม่งหมายการพระนันทนินทรเอย

ลาวสมเด็จ

ความเมตคานนคอยฆ่าพยาบาท กรณาย่อมพิฆาต
วิหิงษา (สร้อย) ข้อจำปาต้องมีเมตตาทุกคนไป ข้อจำปา
ต้องมีกรุณาทุกคนไป

มุกิดาฆ่าอรตติงจินดา อุเบกขาทำลายล้างความค้ำใจ
(สร้อย) ข้อกระตังงา ต้องมีมุกิดาทุกคนไป ข้อกระตัง
งาต้องมีอุเบกขาทุกคนไป

เมื่อเห็นเขาได้ทุกข์ไม่ตั้งเดริม ไม่ช้าเค็มเหยียบ
ฆ่าเขาได้ (สร้อย) ข้อกถ้วยไม้จ้งจำใจใจไว้เกิดหนา ข้อ
กถ้วยไม้จ้งจำใจใจไว้เกิดเขย

พรหมวิหารสี่นี้ควรจำไว้ ผู้เป็นใหญ่พึงบำเพ็ญ
เป็นนิจเขย (สร้อย) ข้อกถ้วยไม้จ้งจำใจใจไว้เกิดหนา ข้อ
กถ้วยไม้จ้งจำใจใจไว้เกิดเขย

สารถิ

เด็กเขยเด็กนักเรียน เจ้าจงหมั้นพากเพียรทงเขียน
อ่าน เมื่อเติบโตใหญ่เจ้าจะได้ทำการงาน เป็นแก่นสารไม่
เหลวไหลเหมือนใบบ่อ คุณบิดามารดาทำนุการณ มีพระ
คุณเหนือเกล้าของเราหนอ ให้ตั้งยศพงศ์เผ่าทงเหล่ากอ
ปราศจากข้อคิดนคานินทา ทำอะไรให้ดีเป็นศรีสวัสดิ์ สาร-
พัดตามทางธรรมจำไว้หนา ดังวนศกศักรักษาชื่อให้ดอชา
เหมือนมาตาหอมเลิศประเสริฐเอย

สร้อยเพลง

การมีทรัพย์แม้จะมากไม่มีต้อง จะยกย่องว่าผู้ดีอย่าง
ไรได้ ต้องเรียกว่าผู้มทรพยอยู่รำไป ถึงเป็นใหญ่มีศปรากฏ
นาม ก็เรียกกันว่าท่านมบรรดาศักดิ์ จะยกเรียกว่าผู้ดีจำ
ต้องห้าม คือเมื่อประพฤติขรรคมความดั่งาม จะด่มตาม
ข้อผู้คนจริงเอย

สาริกาเขมร

ธรรมเจ็ดดอย่างอ้างเปรียบว่ามารดา ซึ่งรักษาธรรม
อื่น ๆ ให้ผองได้ ศรัทธาความเห็นชอบในธรรมใด หิริให้

ตะอวยชั่วไม่พวพ ^๕ ^๕ ขันชื้อบาปชยะแขงแห่งหน้ายตะ โอ-
 ค์ปกระทำไม่ได้ให้ขยัน พหุสัจจะได้เรียนพั่งมากเหมือนกัน
 วิจารณ์ความเพียรหมั่นดีประการ ดีดีความระวังคนไม่ประมาท
 บัญญาความฉลาดและหาญ จงจำได้ใจไม่เออาภาร จะ
 ทำงานการดีเป็นศรีไชย

นาถกุเวร

เทวดาและมนุษย์รวมมากหลาย มุ่งหมายจะประดัง
 มงคุดสถาน จึงเข้าเฝ้าพระศาสดาจารย์ กราบทูลถามซึ่ง
 ความลี้ลับดี พระองค์ศรีศคอบพณมีทันชา เป็นข้อๆ
 ต่อมาถนัด ขยำคอบพาดชั่วชั่วร่วมชาน ครอบนคบบันฑิต
 ที่ควรบูชา

เขมรปากธ่อ

บูชาท่านที่ควรจะบูชา ประเทศดีหาอยู่ให้ผ่องใส
 เป็นผู้มีกุศลแต่ก่อนเกิด คงคนไว้ในที่อันชอบธรรม อันขมมะ
 พั่งมากประเสริฐ ศีลวินัยดีเลิศทุกสิ่งสรรพ กล่าววาจา
 ที่เพราะเส่นาครัน, บำรุงมัน, มารดาและบิดา

ข้างประธานา

ตั้งเคราะห์บุตรภรรยาคนหาญาติ การงานเสร็จ
 ส้มมาดปรารถนา กำจัดข้อราค^๕ไม่^๕ท่า ภาระ^๕ทำ^๕ทาน
 การ^๕อ^๕ว^๕ร^๕ ดำรง^๕กาย^๕จาก^๕การ^๕ดื่ม^๕ส^๕รา พง^๕พระ^๕ธรรม^๕เทศ^๕นา
 ตาม^๕คติ มี^๕ดวง^๕จิต^๕ของ^๕แผ้ว^๕แต่^๕ย^๕ิน^๕ดี ปรา^๕ทา^๕ท^๕ก^๕เ^๕ไม่^๕ในการ
 บุญ ถิ่น^๕ดิน^๕โค^๕ษ^๕ประ^๕พ^๕ฤ^๕ติ^๕ช^๕ร^๕ม^๕มี^๕ร^๕ฐ^๕า^๕ด ไม่^๕ประ^๕มา^๕ท^๕ใน^๕ช^๕ร^๕ม
 หม่น^๕เก^๕อ^๕หน^๕น อัน^๕การ^๕บา^๕ป^๕ห^๕ยา^๕บ^๕ร^๕้าย^๕ไม่^๕ค^๕า^๕จ^๕น วั^๕เ^๕การ^๕พ^๕ณ^๕ม^๕
 คุ^๕ณ^๕แ^๕ะ^๕เจ^๕ียม^๕ค^๕ว^๕ ก^๕ต^๕ญ^๕ญ^๕อ^๕ด^๕ท^๕น^๕แ^๕ะ^๕ว^๕่า^๕ย^๕ ได้^๕เ^๕็น^๕ส^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ง
 ห^๕ด^๕าย^๕จะ^๕ค^๕ด^๕าย^๕ช^๕ว^๕ พ^๕ด^๕ช^๕อ^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕ด^๕ะ^๕ก^๕ิ^๕เ^๕ศ^๕เ^๕ว^๕ร^๕อง^๕ หม^๕อง^๕ม^๕ัว^๕
 เ^๕็น^๕อ^๕ริ^๕ย^๕ด^๕ั^๕จ^๕ท^๕ว^๕ท^๕ง^๕น^๕พ^๕พาน

ฝรั่งรำเท้า

ตั้ง^๕จิต^๕ไว้^๕ ไ^๕หม^๕น^๕ไม่^๕ห^๕ว^๕น^๕ไ^๕ว^๕ เมื่อ^๕โ^๕ด^๕ก^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕ใ^๕ด^๕ๆ
 ไป^๕อ^๕า^๕จ^๕ม^๕ธ^๕า^๕ญ^๕ เ^๕็น^๕จิต^๕ด^๕ี^๕ปรา^๕ศ^๕จาก^๕ฐ^๕ถ^๕การ^๕ จ^๕ะ^๕มี^๕ค^๕ว^๕า^๕เก^๕ษ^๕ม
 ส^๕า^๕น^๕ค^๕ทุ^๕ก^๕เว^๕ธ^๕า ม^๕ง^๕ค^๕ด^๕ส^๕่า^๕ม^๕ด^๕ี^๕บ^๕เ^๕ด^๕น^๕จ^๕ำ^๕ได้^๕ พ^๕อ^๕จ^๕ำ^๕ได้^๕แ^๕ล้ว^๕จะ^๕
 ส^๕ัน^๕ช^๕ง^๕ก^๕ง^๕ข^๕า จ^๕ะ^๕ถึง^๕ค^๕ว^๕า^๕ส^๕่ว^๕ด^๕ด^๕ัง^๕จ^๕ิน^๕ค^๕า จ^๕บ^๕ม^๕ง^๕ค^๕ด^๕ค^๕า^๕ธ^๕า
 เ^๕า^๕น^๕เ^๕ย

พระยาโคก

ถึงวันหยุดแล้วหาขอตาคร ผู้ค้าให้วิชาหมาคำด
 ขอตามิตรฉันในเคยให้ว่าน ประกอบการช่วยกันทันเวลา
 ขอตาโคเภาอองเคยพวงนง เวลาคงความเพียรเรียนเตชา
 ขอตาหองเคยมีทองอยู่ตรา เมื่อชนมาจากห้องรับประ
 ทาน ขอตาถ้วนเคยกระโดดและโดดเด่น ทั้งวงเด่นซ้อน
 ชุกสันกสนาน ตามาดีที่เคยเก็บเมื่อแบ่งบาน มาจัดพาน
 บักขวดทิบชา ขอตานก ห่าน ไก่เคยได้ค่อน แล้วไปรย
 บ่อนให้กินเป็นหนักหนา ตาโรงเรียนที่ได้เพียรเรียนมา
 ถึงเวลาวันกตบจกกตบคน ขอเทเวศร์ทั้งหลายจงรักษา
 ถึงที่ข้าจากไปให้สัตว์ชน ให้ตนมั่งคั่งและยังยืน ดังว่า
 โรงเรียนอันทั้งปวงเฮย

กาเรียนทอง

เราควรจำถ้อยคำอาจารย์สอน ต้อง โอนอ่อนอย่า
 ให้มั่วตถุณ ประพฤตคนตามขรรมาเป็นอาจีนต์ คนทั้ง
 ด้านจะได้นิยมชม หนังสือเป็นพาตชอบทะเลาะวิวาท เด็พย
 ด้ราเด่นเบยหนนไม่ดม ที่ผู้จะประกอบชอบอารมณ์ จะ

เกิน จะเคยเพี้ยนออกจากหมู่ตักกิ่ง คนหัวหน้าที่ต้อง
ระวังให้ถ้วนถี่ จะเป็นทีแบบอย่างคนข้างหลัง อย่าห่ม
ชั้นกะทับเท้าให้ตึงตัง จงระวังจงหระไว้ให้ดีเอ๋ย

• สดสงวน

เด็กเขี่ยอย่าตะเคยจงฟังห้าม อย่าทำตามจิตต์เจ้าเฝ้า
ไถด อันเวตาไม่ค่อยทำรับคตาไคด มีการใดเร่งทำ
ดำเร็จพถัน เมื่อเคิบใหญ่สืบไปในภายหน้า กาดังกลาม
วิชาเข่งขยัน มัวเกยจครันเรียนอะไรก็ไม่ทัน น่าอาย
ครันไรวิชากว่าคนเอ๋ย

ลาวดำเนินทราย

จวนเวตลอบได้แต่เวเพื่อนเอ๋ย อย่าเผดอเคยฟังครู
ผู้สั่งสอน ทุกวิชาอุตดำห์จำไว้แน่นอน ถึงคราววัยอัน
ทวนถามไม่ขามใคร โอ้อวกรรมเขยกรรม กรรมเขย
จะทำนินใด ยิ่งเคื่อนเจ้าเท่าไรก็ดูหมิ่นไม่ฟังเอ๋ย เดี่ย
คายหนาเวตาจะตวงไปนะเจ้าเอ๋ย โอ้อวิชาหนาช่างช้าเดี่ย
กระไร คงหนาตงตาตงออกตงใจ ที่จะเรียนให้ดีเอ๋ย

สร้อยเพลง

หอมเอ๋ยหอมดอกไม้ในไผ่หัด้า ถิ่นจำปามาดีคดี
 บานดี ถิ่นหอมหวดยวนนาผ้าไอชาardt แต่ปรากฏอยู่
 ได้พอให้ชม อันชื่อหอมพร้อมความดีประพาศ ชาติจะ
 ยึดชกถิ่นให้สนดม หอมชอนดินถิ่นหอมทวนดม ปราชญ์
 นิยมหอมชอนดอชาเอ๋ย

ปลาทอง

ดอกเอ๋ยดอกกราตรี นายนัดทนกระเรียนเพียรศึกษา
 ย่อมเป็นเครื่องประดับมีราคา ประเสริฐกว่าอาภรณ์สิ่งใดๆ
 ดอกเอ๋ยดอกจำปาขานนาค เหตุที่จะเทียบเปรียบเอ๋ย
 ขอเชิญชวนพวกเราเหล่านักเรียน หมั่นพากเพียรทำ
 ความดี ที่ละน้อยบ่มทุกที แต่ยังมีอายอ่อนเอ๋ย
 โอกาสดีที่เราจะได้เข้าชั้น หมั่นฝึกฝนเร่งรีบอย่าไถด
 รักรชาติคำสอนกษัตริย์ของไทย ทำกิจในหน้าที่ยิ่งดีเอ๋ย
 ดอกเอ๋ยดอกจำปา เจ้าจงอดด้าให้วิชาเจริญเอ๋ย
 เหมือนมาดีที่ถิ่นทุ่งจริงใจ รูปวิไลต้องนิยนา ย่อม
 เป็นที่ถกวิญญา ของชนที่มาเห็นเอ๋ย

คำหวาน

เด็กเขยเจ้าจึงหมั่นศึกษา ทั้งหม่อมและวิชาทุกสิ่ง
 ดรรพ เพราะหม่อมและวิชาไม่เหมือนกัน วิชาหนึ่งเป็น
 กาลังให้คงตัว คือเป็นทางเดียงชาและเชิดชอ ต้องฝึกปรือ
 เรียนไว้ให้ถนัดทั่ว หม่อมคือแต่งดีว่างดงามดีดมัว ดังประ
 ทิปต้องทอมูลค่า ผู้ขาดกรรมนั้นเหมือนหนึ่งจักษบอด ไป
 ไม่รอดปลอดภัยไปรุ่งดังปรารภนา ถึงจะมีกาลังกายมหิมา
 คงต้องภัยพาลาตักวันเขย

สั้นวล

ของทหายแฉกไม่แฉงหา ของครวครวทงเลี้ยชอ
 เอาใหม่ ไม่รู้จักประมาณในการใช้ ได้เท่าใดจ่ายหมด
 ทุกเวลา ถึงคนทุกข์เป็นเจ้าบ้าน จักการให้เรารุ่งปรารภนา
 ความนิบหนายจะมาในไม่ช้า จำไว้ให้นายอย่าให้เป็นเช่นนเขย

บุร่ง

เบองซ้ายมิตรมหน้าทประมาณท่า หนึ่งเป็นทพงพา
 และอาศัย ควรรักษามิตรไว้ให้พินภัย ทงทพยต้นล้มบด
 ไซ้ให้เจริญ นบถอดอดวงคำด่าระพิศ ยามวิบคไม่ตะ

ทั้งควรสรรเสริญ นำความดีสู่ให้ไม่ดองเกิน ชวนดำเนิน
สู่สู่ทุกเมื่อ

แขกไท

เบื้องหลังคอบุตรและธิดา ท่านเคยมาแถวคลองเตย
ท่านชอบ ทั้งดำรงวงศ์ตระกูลโดยชอบ และประกอบกิจการ
งานของท่านนั้น ประพาศคนให้ดื่มควรรับมรดก ที่ท่านยก
หยิบให้ทุกสิ่งสรรพ ครั้นเมื่อท่านดองดับไปดับพัน ต้อง
ทำบุญให้ท่านเสมอ

สาริกาเขมร

อันความผิดหนึ่งอย่าพึงโกรธ ควรยกโทษกันและ
กันและให้พ้นหาย อย่าอาฆาตมาดหมางจนวางวาย เป็น
กรรมร้ายคิดชั่วชอกกับกตบี่ ข้างหนึ่งโกรธข้างหนึ่งนงเดียว
นั้นไซ้ เป็นบุญได้บริบวณช่วยผ่อนผัน เหมือนคนมีข้อข้าง
เดียวไม่ดองพัน เป็นมิตรกันดีกว่าเกลียดเคียดคนเคย

แขกต๋อยหม้อ

ชนชาวกรณเพรผาจารย์พัด เป็นต้นบศภายนอกหลอก
ให้หลง ถึงแคงงามตามสมัยก็ไม่คง อยู่ยืนยงเหมือนวิชา
เป็นชากรณ วิชาพาคนให้คนชอบ ใครจะตอบคร่ำหัดไม่
หลุดถอน ติดตัวทรงคงส่วยไม้ม้วยมรณ เป็นชากรณ
ตาเดี๋ยประเสริฐเอย

เบองหนาค้อบิตามารดา คอยกันบศภิตาจากความ
ชั่ว ให้ประกอบความดีในตัว ให้รู้ทอด้รรพศัลปวิทยา
แล้วหาภรรยาสมควรให้ มอบต้นบศในสมัยไม่กังขา
กิจการทุกอย่างดังพรรณนา เป็นหน้าที่ของบิตามารดาเอย

เหาะ

เบองชวาคอครบาและอาจารย์ ช่วยชการดีให้ศิษย์
ทั้งหลาย ให้เรียนดีมีวิชาได้มากมาย พร่ำขยายความรู้
ไม่อำพราง ยกย่องให้ปรากฏแก่เพื่อนฝูง ชักจูงนำไปให้
กว้างขวาง บ้องกันไม่ปล่อยปลดระวาง ศิษย์จะย่างไป
แห่งใดไม่อดเอย

หน้าที่ช่วยอุปการะอาจารย์ คือในการรับชมฉัน
 เอาใจได้รับใช้ไม่ห่างกัน เชื้อพม่นอุปถัมภ์และคำชู้ เต่า
 เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ นอบนบพระคุณไว้ไม่มีหวั
 หายอย่างหน้าทศนัยศอครุ จงพึงรู้ปฏิบัติให้ชดเชย

สามมีหน้าทศนัยศอครุ คือในการนับถือและยกย่อง
 มอบความเป็นใหญ่ให้ครอบครอง ให้เข้าของเครื่องแต่ง
 กายพราหมณ์ ไม่ดูหมิ่นดองเกินในทางใด ไม่ประพฤติ
 นอกใจให้แปรผัน เป็นคู่สวามีคู่ภรรยาด้วยกัน คอยผ่อน
 ผันปรองดองครองกันเชย

ภรรยาหน้าทศนัยศอครุ คือจัดการงานคฤหาสน์
 ญาติของผิวเอาใจด้วยอมพัวพัน คอยให้บันส่งเคราะห์ ไม่
 ติเตียน ไม่ประพฤติล่วงหยาของสามี รักษาทรัพย์ไว้ดีได้
 มากหลาย ถนอมใจสามีมิริวาย แก้ให้คลายเหน็ดเหนื่อย
 เมื่อยแรงเชย

ผู้คุมกรรมหน้าท้าวหาญ คือดวยการเจรจา
 อ่อนหวาน ขาดสิ่งไรให้บนและเจือจาน ประพฤติการเป็น
 ประโยชน์แก่ผู้มิตร 'กระทำคนเดิมคั่นเดิมขบถาย ก้าว
 คำใดไม่คลายจากสุจริต รักษาไมตรีมั่นอยู่เนื่องนี้จ ผู้
 ดันพิชิตกันนิรันดร์เอย

มอญโยนตาบ

นายพิงอุปการะบ่าวท้าวหาญ ด้วยจตุงานให้ทำพอควร
 หนอ คืออย่าให้เกินกำลังทัพพอ ให้อาหารหวานคอและ
 รางวัด ยามเจ็บไข้รักษาพยาบาล คราวเทศกาลปล่อย
 ให้ได้ฤทธรรษ์ ถ้ามืดของรด์แปลกก็แจกพัตน์ แบ่งปันให้ได้
 ชิมอิ่มใจเอย

ตลุ่มโปง

บ่าวมหน้าท้าวหาญ คอเริ่มงานก่อนนายเด็กกายหัด
 นำคนนายไปสรวลเสรวญให้เขาฟัง เป็นที่หวงให้นายไว้ดวงใจ
 ย่อมถือเอาแต่ของที่นายให้ ทำการงานว่องไวไม่เกด การ
 งานย่อมคิดชนเดิมต่อไป และเป็นที่พอใจแก่นายเอย

เบองบนคอกหนาทัดมณพราหมณ์ คือคอยห้ามมิให้
 กระทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดีไม่มีมลทิน พ้นพวอนเคราะห์
 ด้วยใจงาม ตั้งโดยยังไม่เคยฟังก็ถนัด ตั้งโดยยังไม่แจ้งก็
 ทวนถาม ชีบออกทางสัตว์รรคให้ทันตาม เพื่อพบความดี
 ตัวดีตพพณเอย

กุดบครอบการัดมณพราหมณ์ ต้องด้วยความเมตตา
 ทกตั้งสัตว์รรค จะทำ หรือ พูด, คิด, ทกตั้งอื่น ต้องมุ่งมั่น
 ในเมตตาและการณย์ ไม่ห้ามกัณมิให้เข้าเรือนบ้าน คอย
 ให้อำมิตทานหมั่นเกอหนน ตามในเทศกาดที่ทำบุญ ย่อม
 รุคนตั้งมีผู้ตั้งคำสอนเอย

อันความชั่วตั้งโดยไม่มี จงระวังอย่างต้อยให้เกิด
 อันความชั่วที่มีใจได้เกิด ที่ถนอยจนเบ็ดหมดจากปราณ
 จงหมั่นเพียรปลูกสร้างกุศลธรรม ซึ่งไม่มีมาประจำเป็น
 แก่นสาร และพากเพียรรักษาให้ทนนาน ไม่มีวันอันครหา
 เลื่อมต้นเอย

ธรรมเนียมคอกำของนักปราชญ์ ถิ่นอาศัยอันทิพย์ชาติ
ทุกภาษา ซึ่งใดอาจเป็นแบบอย่างสืบกันมา ผิดดังพระศา
ความดีให้ดั่ง ไม่มีนามผู้ตั้งมาอ้างอิง ความจริงเป็นผู้ตั้ง
ไม่พดงหลง ขรรมิยอมรักษาธรรมโดยตรง ใครผิดคงรับ
โทษตามผลกรรม เมื่อตั้งชนแต่พวกผู้รักษา คอยตรวจตรา
จับกุมผู้โลงเณร ใครทำชอบให้บำเหน็จไปตามเพลง ใคร
ไม่เกรงกัมมผู้ตั้งโทษทันที

แขกหนึ่ง

นักเรียนรักใคร่กันมีด้ามคัก ครุณมยนิคชนมใหญ่
ว่านักเรียนพวกนี้ใคร่กระไร มีน้ำใจช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน ส่วน
โจรมีด้ามคักคชงทรพย มีใครนับว่าดีทไหนดน ทั้งนเพราะ
ประพฤตผิดชงธรรม จึงต่างกันกับนักเรียนดังกล่าวมา

หนึ่งมีความรักใคร่ในวิชา ต้องศึกษาวิทยานันจ
มัน ตามตรวจจตราคันคควาวิชานัน ผู้ผูกพันผูกไม่ผิดดละ
จนเป็นทางทำประโยชน์ได้ต่อไป พยายามยึดไว้ไม่ปล่อย

ปดะ ถัพพตคัมภีระพทวอมานะ ได้พบปะความดำริ
ประดังเคเฮย

มีเมตตวาเจตนาให้เขาดู เห็นเขาทุกขเดือดร้อนก่ดงตำ
กรณาหวังจะช่วยทุกประการ เพื่อให้พนทรมานและทุกขทน
เห็นเขาขาดสิ่งใดก็เคเฮยเพอ จานเจือตามก่ำดงควรวายชวน
เอาใจได้แก้ไขให้ล้ชดต เป็นกุศลเจตนาอันดีเคเฮย

แขกหนึ่ง

ทุกคนย่อมพอใจในความดี ส่วนความทุกข์เกิดขึ้น
ซึ่งทุกถ้วนหน้า ความดีควรเลิภัยอยากได้ทุกเวลา อีก
ธากยศว่าด้นากเหมือนกัน ความนันทาความขัดทงธากยศ
คนทงหมดย่อมรงเกยจและเคยดณ แต่จาเป็นตองประดัง
ทุกถ้วน แม้แต่พระอรหันตยงพองพาน แต่ทามมวชทระงบ
จึงเหมือนกันท่านไม่ได้ประดังพดมาน พงเพียรจำทำตาม
ทุกประการ จะได้ความดีตำรายทุกถ้วนไป

ประพฤคคตอสังพิงใจนดงน ครองให้ดแวงจงจำทำ
ให้ได้ แดวงชอบอย่าให้ผิดซึ่งธรรมไป เมื่อพบแวงอย่า

หลงใหลและเพติดเพติน เมื่อจากไปก็อย่าชมระทมทุกข์ ว่า
ความตื้นนี้จะร้างไปห่างเหิน สิ่งที่ไม่พึงใจไม่ต้องเจริญ คง
บังเอิญมาประดังชั่วคราว คราว จงบอื่กันไว้ด้วยความไม่
ประมาท เมื่อพดด้พลาดก็อย่าโทมนัสหนา เมื่อพลาด
หลัดไปดังจินดา อย่าปรัดตากำเริบว่าเริงเอย

ความไม่รู้ถึงเหตุเป็นอวิชชา เหมือนเช่นว่าขุดดินถม
ในบ้าน ไม่รู้ว่าผักหญ้าานาประการ พ้องพานคิดมาด้วย
มากมาย ความเดินเต่คือเหตุเป็นประมาท พดด้พลาด
เผดอเรือจนเฉี่ยหลาย ไม่ตรวจตราผักหญ้าารักไม่วาย
อยากจะตายให้เตียนเหียนรงวัง ความหวังผลที่ไม่ตรงคือ
เหตุ เป็นความเจตนาผิดที่จัดคหัง เช่นปลูกหน่อขุดพิศ
ดำชากรัง จะให้เกิดเป็นเขานาเศร้าใจ อันผลดยอมจะเกิด
แต่เหตุอันเหตุร้ายกตายคหามไม่ จงทำแต่คุณธรรม
ความดีไว้ จะสัพผลดีไปไม่เว้นเอย

อันความชั่วร้ายบาปอกคด ทำให้ต้องทุกข์ทหนัน
หมอง เกิดแต่โง่อยากได้คคหามายปอง ดังของ ๆอื่น

เป็นของตน อีกเกิดแต่ความฉุนโกรธขุ่นงัน จิตต์พ่วน
วียนเร่าอย่างเผาชน ทั้งความหลงถือผิดคิดผิดจน มีตน
มัวเมาไม่เข้าการ เป็นเครื่องช่วยโตงโตยให้ทวิ เพราะ
ไม่มีสติยังตงฐาน จงพึงใช้สติหมั่นพิจารณา ดั่งหารความ
ชั่วมานให้เบาเอย

พราหมณเดดนาเตา

กายกรรมสามอย่างกระจำขัด อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
ให้ผุยผง หรือนอโกงตักทรพย์ให้ยับยง ใจทะนงทำชั่วผิดผู้
วจกรรมนั้นทำด้วยวาจา เป็นข้อๆ ค้อมาถ้วนถี่ ปราศจาก
ความเท็จในวาที่ พูดเลียดดียยงส่งเสริมความ อีกไม่
กล่าวววาจาที่เหตวโหด ทั้งไม่ควรจะใช้คำหยาบหยาม กล่าว
พจน์ให้สุภาพแฉะงดงาม จะมีความสรรเสริญไม่รู้วาย

อาเฮีย

ทำด้วยมโนห้มีด้าม คือละความพยายามให้ขาด
หาย ไม่โง่มาากอยากได้จั้นไม่อาย ไม่มุ่งร้ายริษยา

อาชรรณ คิดอะไรก็คิดในทางชอบ ประกอบด้วยคุณ
ประโยชน์ทุกสิ่งสรรพ จะอยู่เย็นเป็นสุขทุกคืนวัน ผ่อง
ภัยอันตรายพ่ายแพ้อะไร

๑. ความโศก เฟื่องเต่งทรัพย์สินไม่วาย ๒. อึกมั่งร่ำ
หมายผลาญสังหารเขา ๓. ความโกรธจนขุ่นมัวไม่เบา
บาง ๔. ผูกใจโกรธแค้นเอาภัยยาว ๕. ทงตบหลุดหมิ่น
พระคุณท่าน ๖. กบยักตนหัวหาญดีเสมอ ๗. อิจฉา
ไม่ยากให้ใครเคียดเคแ ๘. ตระหนี่ไม่ยอมบำรุงบำเรอใคร
๙. มีมายาหลอกลวงทำเจ้าได้ ๑๐. ถ้าเคยยื้ออื้อฉวตึง
ด้านใหญ่ ๑๑. ทำกระต้างคึดตันไม่พริ้งใจ ๑๒. เทียว
เตร่แข่งดีทั่วไปกับปวงชน ๑๓. ทำไว้ตัวถือว่าดียิ่ง กระหยิ่ม
หยิ่งคะนองคำพองชน ๑๔. ดุหมิ่นคนเห็นว่าเสือกว่าตน
๑๕. ความมัวมนมึนเมาเข้าครอบงำ ๑๖. ความประมาท
เดินเตื่อเมตตอดดี ไม่ทันครีบบึงตึงถดถา ดิบหลออย่างนเรา
ควรจดจำ และชำระให้หมดจากสันดานเอ๋ย

งาม^๕ด^๕น^๕ท^๕น^๕ก^๕ว^๕น^๕ค^๕น^๕ห^๕ว^๕น^๕ ห^๕ม^๕ก^๕ม^๕น^๕ซ^๕น^๕ใจ^๕ไม่^๕เป็น^๕ท่า
 เหม^๕อ^๕น^๕ว^๕าร^๕ป^๕น^๕ส^๕ค^๕าง^๕น^๕า^๕ น^๕ี^๕อ^๕า^๕จ^๕จะ^๕เห^๕น^๕ห^๕า^๕ข^๕ณ^๕ะ^๕ม^๕อง^๕
 ค^๕ว^๕า^๕น^๕ผ^๕ก^๕ใจ^๕เค^๕ย^๕ด^๕ข^๕ง^๕พ^๕ย^๕า^๕บ^๕า^๕ท^๕ ข^๕ว^๕น^๕ค^๕ว^๕ง^๕จ^๕ิต^๕ค^๕ม^๕ิต^๕พ^๕ด^๕า^๕ค^๕ห^๕ม^๕เ^๕
 ห^๕ม^๕อง^๕ เปร^๕ย^๕บ^๕ด^๕ง^๕น^๕า^๕เค^๕อ^๕ด^๕พ^๕ถ^๕า^๕น^๕จ^๕น^๕เป็น^๕ฟ^๕อง^๕ ไม่^๕ด^๕ง^๕บ^๕ท^๕
 จ^๕ะ^๕ม^๕อง^๕ให้^๕เห^๕น^๕ค^๕ว^๕ ความ^๕ห^๕ด^๕ห^๕ง^๕ว^๕ง^๕น^๕แ^๕ะ^๕ซ^๕ึ^๕ม^๕เซ^๕า^๕ เหม^๕อ^๕น^๕
 ว^๕ร^๕ม^๕ค^๕บ^๕เค^๕า^๕จ^๕อก^๕เห^๕น^๕ท^๕ว^๕ ม^๕อง^๕เท^๕า^๕ไร^๕ก^๕้อ^๕า^๕จ^๕ไม่^๕แ^๕ด^๕เห^๕น^๕ค^๕ว^๕
 ค^๕ว^๕า^๕น^๕พ^๕ด^๕ง^๕พ^๕ถ^๕า^๕น^๕ใจ^๕พ^๕ัน^๕พ^๕ว^๕จ^๕บ^๕ ๗^๕ว^๕าง^๕ ค^๕ว^๕ง^๕จ^๕ิต^๕ค^๕ระ^๕ล^๕ำ^๕ระ^๕ด^๕ำ^๕ย^๕
 บ^๕น^๕บ^๕ง^๕น^๕ อ^๕ก^๕อ^๕ว^๕น^๕อ^๕ก^๕อ^๕ก^๕อ^๕าง^๕ข^๕น^๕าง^๕ ค^๕ิง^๕ว^๕าร^๕ี^๕ล^๕ก^๕ว^๕า^๕ย^๕พ^๕ด^๕พ^๕ด^๕าง^๕
 ไม่^๕แ^๕น^๕ง^๕น^๕ง^๕เบ^๕ด^๕ท^๕าง^๕ให้^๕เห^๕น^๕เ^๕า^๕ ค^๕ว^๕า^๕น^๕ด^๕ง^๕เ^๕อ^๕ก^๕อ^๕ย^๕าง^๕ม^๕ด^๕ก^๕ษ^๕ณ^๕
 ป^๕ก^๕ค^๕ล^๕ม^๕ค^๕ว^๕ง^๕จ^๕ิต^๕ให้^๕อ^๕น^๕เ^๕า^๕ ให้^๕น^๕ง^๕น^๕ด^๕น^๕เท^๕ห^๕ว^๕ย^๕ไม่^๕เ^๕า^๕
 ค^๕ิง^๕น^๕า^๕เซ^๕า^๕ท^๕ม^๕ค^๕ข^๕น^๕เป็น^๕ค^๕ม^๕ เหม^๕อ^๕น^๕ก^๕เร^๕ย^๕น^๕ร^๕เ^๕น^๕เห^๕น^๕ช^๕ด^๕ ค^๕อ^๕ว^๕ร^๕จะ^๕
 แ^๕ก^๕ให้^๕ห^๕าย^๕ค^๕ด^๕าย^๕ท^๕บ^๕ก^๕ม^๕ จ^๕ะ^๕ไ^๕ด^๕เ^๕า^๕เร^๕ย^๕น^๕ด^๕ค^๕า^๕ม^๕น^๕ิ^๕ย^๕น^๕ ค^๕ุ^๕ม^๕ด^๕ค^๕
 อ^๕า^๕ร^๕ม^๕ณ^๕ให้^๕ด^๕เ^๕ย^๕

แม้^๕ไ^๕ก^๕ร^๕ไ^๕ก^๕ร^๕ค^๕อ^๕ง^๕ไม่^๕ไ^๕ก^๕ร^๕จ^๕ิง^๕ช^๕ะ^๕น^๕ะ^๕ ค^๕ว^๕า^๕น^๕ด^๕จ^๕ะ^๕ช^๕ะ^๕น^๕ะ^๕
 ค^๕ว^๕า^๕น^๕ไม่^๕ค^๕ไ^๕ ค^๕ว^๕า^๕น^๕เห^๕น^๕ย^๕ว^๕จ^๕ะ^๕ช^๕ะ^๕น^๕ะ^๕ไ^๕ด^๕ค^๕ิง^๕ใจ^๕ ด^๕ว^๕ย^๕ก^๕าร^๕

โหม่งของแฉะฮาร์ คนพูดพล่อยฟังพระด้วยความดีด้วย
พระพุทเจ้าทรงครัดไว้ด้วยถึ คุมสติครคริกนักให้ดู อุบาย
หน้าใหม่ชยเฮย

ไต่เพอนคนนดกวาอยู่เดียว เปตาเบตยออย่างวาง
หงอยเหงา ฟังพระนาคกาคบกันเปตา ฟังแถวเผ่าจตุ
เตาได้ใจ ย่อมดึกว่าฟังแถวก็แถวกัน ชักความที่จ้าน
ย่อมควรวญไกร เพื่อความแจ้งชัดซึ่งเข้าใจ เห็นคุณโทษ
แถวไร่ประพฤติตาม ย่อมได้ประโยชน์มากมายอยู่ ดึกว่า
แถวท่ามตมตาม ชักชวนให้คนอื่นประพฤติตาม ดึกว่า
พยายามคนเดียวเฮย

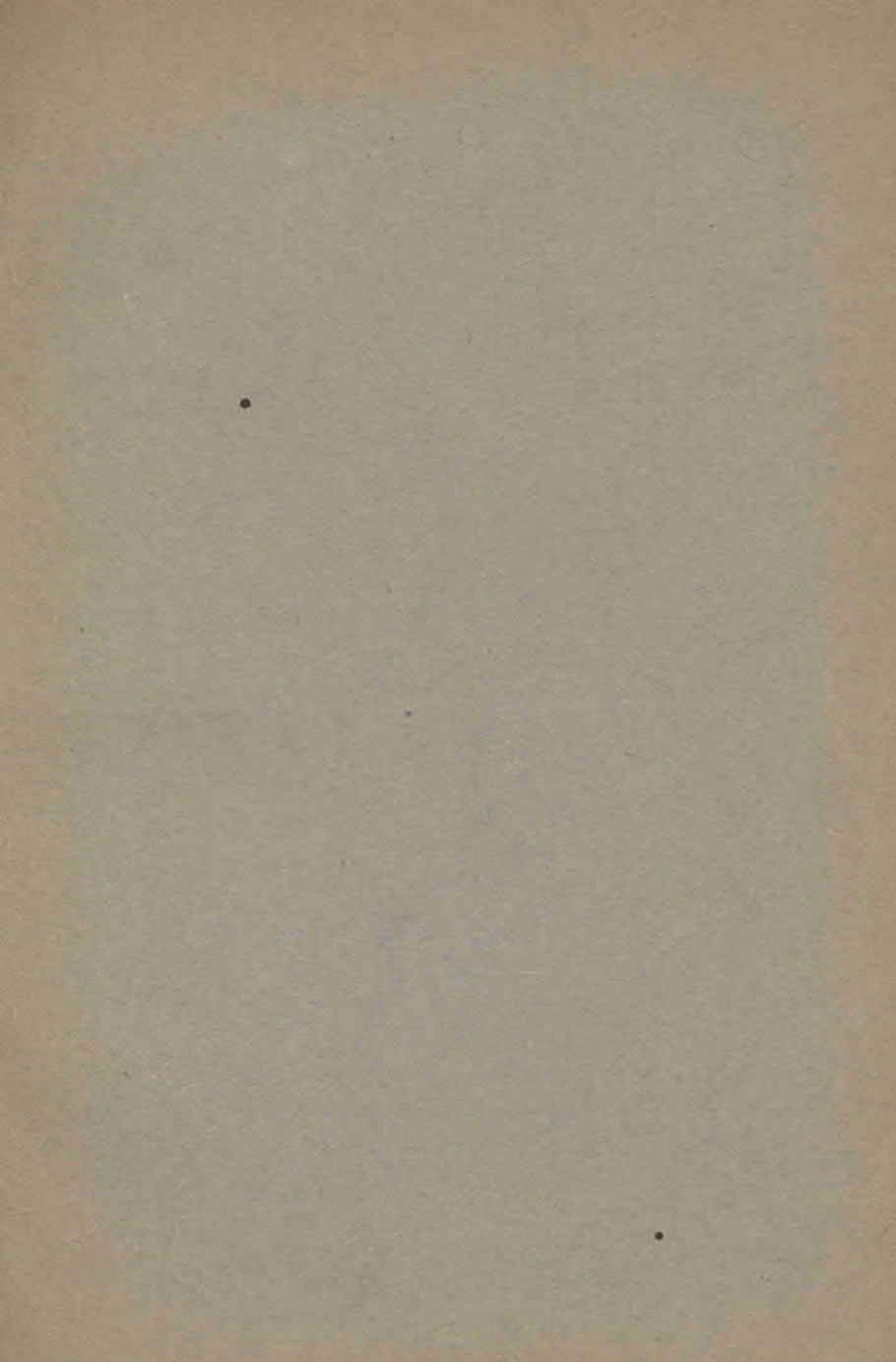
ดูหนึ่งเกิดแต่ความมึนทรพย์ ดูต้องจับจ่ายหาเครื่อง
กินอยู่ ดูตามไม่ต้องมีหนกอก ดูดูรู้ ประกอบการ
งานเย็นใจ

หนังสือหาข่าว

พม่าเห่

ขอข่าวไทยเทวาอันศักดิ์สิทธิ์ จงสถิตแทบที่ราชัน
 สถาน ช่วยคุ้มครองรักษาพยาบาล ให้สถานนั้นมีคุณ
 เจริญ ผู้ใดตั้งใจดีให้มีหวัง ดั่งจริงจึงจะมีผู้สรรเสริญ
 อันวิชาทั้งหลายย่อมดำเนิน ไม่ขัดเขินคดองแคล้วทุก
 ประการ อันนักเรียนพากเพียรในถิ่น จงดำรงค้ำจุนรัก
 ศักดิ์ศรีมาน ทั้งบรรดาท่านที่มาในการงาน จงดำรง
 ปรีชาทั่วหน้าเอย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อานวยศิลป์ ปากคลองตลาด พระนคร
นายจิตร ทัตสมบูรณ์ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๔๘๔